

CZU 028=135.1

LECTURA CA PROVOCARE ȘI COMPETIȚIE

*Ivan PILCHIN,
redactor-șef*

Elaborarea și proiectarea listelor de lectură sunt un instrument eficient în crearea unui parcurs al cunoașterii și al organizării timpului. Selectarea conștientă (atentă și critică) a cărților conturează atât preocupările și aria de interes a lectorului, cât și prioritățile de familiarizare cu materialul studiat, nevoia de aprofundare a unor domenii specifice. Mai mult, elaborarea acestor liste denotă atât o viziune a celui care citește, cât și un program al devenirii individuale. O altă perspectivă se deschide însă în cazul lecturilor lipsite de orice tip de obligativitate sau constrângere. A citi din plăcere cărțile și autorii ce rezonează cu lumea ta interioară și cu viziunea ta asupra lumii este un exercițiu al libertății căutate, egale cu bucuria pură a explorării necunoscutului. Timpul, în acest caz, nu contează. O carte poate fi astfel doar răsfoită sau de-a dreptul „înghițită”. Însă adevăratul test al compatibilității cititorului cu textul este relectura – revenirea (la anumite intervale de timp) la povestea deja cunoscută, la stările deja trăite, la enigmele odată încercate.

A provoca o nouă călătorie a lecturii ar însemna, în mod obligatoriu, depășirea cercului lecturii asimilate și, în consecință, o asumare și depășire de sine. Însă poate oare lectura deveni și o formă de întrecere, un concurs al abilităților comprehensive, o demonstrație a capacității de a planifica eficient timpul și a găsi titluri potrivite felului tău de a fi?

Și, acceptând o provocare să citești, de exemplu, 30 de cărți pe an, ești obligat să le parcurgi pe toate, chiar dacă ai dori să abandonezi o carte sau alta, să sari peste o pagină sau peste zece? Contează într-adevăr numărul cărților trecute pe listă, afișate în profiluri personale de pe rețelele sociale, contabilizate pe pagini specializate și apreciate cu un anumit număr de stele sau puncte?

Ce este esențial într-o astfel de întrecere: calitatea lecturii sau necesitatea de a atinge scorul (auto)propus al unui *challenge* al cărții? Și relectura se va contabiliza în acest caz? Dar, dacă abandonezi lectura, constituie și acesta un rezultat?

Exercițiul provocării la lectură pentru a atinge un anumit scor sau număr al titlurilor parcurse este, în fond, util și poate deveni și o motivație pentru continuarea demersului. E anume un *exercițiu*, aproape sportiv, în care numărul de kilometri parcurși pe un anumit interval de timp sau numărul repetițiilor contează pentru a-ți demonstra ție, întâi de toate, că poți. Pentru a-ți disciplina spiritul, pentru a-ți antrena concentrația etc. Lectura, în acest caz, este o materie de antrenament al intelectului și o testare a limitelor sale.

Și totuși, e de menționat aici un lucru absolut evident: nu contează atât *câte* cărți vor fi citite, ci *care* anume și, mai ales *cum*. Calitatea lecturii ca produs este suma calității textului și a calității asimilării acestuia de un lector. Cine însă o măsoară (dacă vorbim, desigur, despre un alt context decât cel educațional, în care criteriile de evaluare a comprehensiunii lecturii, a analfabetismului funcțional sau a transformării lecturii în cunoștințe, abilități și atitudini sunt măsurabile, verificabile etc.)? Eficiența deciziilor luate, calitatea comunicării cu ceilalți, nivelul de empatie și toleranță, succesul material, realizarea de sine – ar fi acestea criteriile de luat în calcul?

În plus, discutând despre psihologia lecturii, nu putem să nu vorbim despre ritmuri individuale ale lecturii, despre capacitatea de a-ți acorda ritmul citirii la respirația textului, de a nu forța viteza de consum al textului în detrimentul mizelor sale estetice (care, în grabă, pot fi omise, neînțelese, interpretate inadecvat etc.). La un capăt al ritmurilor individuale, de la foarte lent spre deloc, s-ar afla, de exemplu, Oblomov, celebrul personaj din romanul omonim de Ivan Goncarov: la un moment dat, acesta a reușit să „citească o pagină îngălbenită în care lectura a fost întreruptă acum o lună”, iar altă dată îl găsim înconjurat de paginile cărților, care s-au umplut de praf și s-au îngălbenit. La celălalt pol s-ar afla, probabil, președintele american Jimmy Carter, care (așa cum a mărturisit Harold Evans, președinte al celebrei edituri Random House, din 1990 până în 1997) a citit *Război și pace* de Lev Tolstoi în trei ore și a tras din asta concluzia că, în cele din urmă, nu liderii decid rezultatul marilor evenimente, ci oamenii simpli.